

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2021. gada 2. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – EEK un Turcijas asociācijas līgums – Lēmums Nr. 1/80 – 13. pants – “Atturēšanās no jebkādas darbības” klauzula – Jauns ierobežojums – Darba ņēmēju Turcijas pilsoņu nepilngadīgu bērnu ģimenes atkalapvienošanās – Vecuma nosacījums – Prasība par svarīgu iemeslu esamību, lai panāktu ģimenes atkalapvienošanos – Primārs vispārējo interešu apsvērums – Sekmīga integrācija – Samērīgums

Lietā C-379/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Østre Landsret* (Austrumu reģiona apelācijas tiesa, Dānija) iesniedza ar 2020. gada 3. jūlija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 11. augustā, tiesvedībā

B

pret

Udlændingenævnet,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], Tiesas priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), tiesneši L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], K. Toadere [*C. Toader*] un M. Safjans [*M. Safjan*],

ģenerālvokāts: Dž. Hogans [*G. Hogan*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- B vārdā – *C. Friis Bach Ryhl* un *T. Ryhl*, advokater,
- Dānijas valdības vārdā – *J. Nymann-Lindegren* un *M. Wolff*, pārstāvji, kuriem palīdz *R. Holdgaard*, advokat,

* Tiesvedības valoda – dāņu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *D. Martin* un *L. Grønfeldt*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Asociācijas padomes Lēmuma Nr. 1/80 (1980. gada 19. septembris) par Eiropas Ekonomikas kopienas un Turcijas asociācijas attīstību 13. pantu. Asociācijas padome tika izveidota ar Līgumu par asociācijas izveidošanu starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Turciju, kuru 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras puses, un kurš Kopienas vārdā ir noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmumu 64/732/EEK (OV 1964, 217, 3685. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību, kurā B, Turcijas pilsonis, vēršas pret *Udlændingenævnet* (Ārvalstnieku lietu apelācijas padome, Dānija) par to, ka pēdējā minētā noraidīja B lūgumu piešķirt viņam uzturēšanās atļauju Dānijā sakarā ar ģimenes atkalapvienošanos.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Lēmums Nr. 1/80

- 3 Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā ir noteikts:

“Kopienas dalībvalstis un Turcija nedrīkst ieviest jaunus ierobežojumus attiecībā uz to darba ņēmēju un viņu ģimenes locekļu pieejas darbam nosacījumiem, kuri to attiecīgajā teritorijā likumīgi uzturas un strādā.”
- 4 Atbilstoši šī lēmuma 14. pantam:

“1. Šīs sadaļas noteikumi ir piemērojami, neskarot ierobežojumus, kas ir pamatoti ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības un veselības aizsardzības apsvērumiem.

2. Tie neskar tiesības un pienākumus, kas izriet no valstu tiesību aktiem vai divpusējiem līgumiem starp Turciju un Kopienas dalībvalstīm, ciktāl tajos to valstspiederīgajiem ir paredzēts labvēlīgāks regulējums.”

Direktīva 2003/86/EK

- 5 Padomes Direktīvas 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas (OV 2003, L 251, 12. lpp.) 4. panta 6. punktā ir noteikts:

“Izņēmuma kārtā dalībvalstis var pieprasīt, ka pieteikumi par ģimenes atkalapvienošanas ar nepilngadīgiem bērniem iesniedzami pirms 15 gadu vecuma, kā paredzēts spēkā esošajos tiesību aktos šīs direktīvas īstenošanas brīdī. Ja pieteikumu iesniedz pēc 15 gadiem, dalībvalstis, kuras nolēma piemērot šādu atkāpi, atļauj minēto bērnu iecelšanu un uzturēšanos, pamatojoties uz citiem iemesliem, nevis ģimenes atkalapvienošanas.”

Dānijas tiesības

- 6 *Udlændingeloven* (Ārvalstnieku likums), kurā grozījumi ir izdarīti ar 2004. gada 9. jūnija *lov nr. 427* (Likums Nr. 427), 9. panta 1. punkta 2) apakšpunktā ir paredzēts:

“Pēc pieteikuma iesniegšanas uzturēšanās atļauja var tikt izsniegta:

[..]

- 2) personas, kas pastāvīgi dzīvo Dānijā, vai šīs personas laulātā nepilngadīgam bērnam, kurš nav sasniedzis 15 gadu vecumu un nav stājies laulībā, ja šis bērns dzīvo pie personas, kuras aizgādībā viņš ir, un nav nodibinājis pats savu ģimeni, uzsākot pastāvīgu kopdzīvi, un ja persona, kas pastāvīgi dzīvo Dānijā:

[..]

- e) ir saņēmusi pastāvīgās uzturēšanās atļauju vai arī uzturēšanās atļauju, kas dod ilgstošas uzturēšanās iespēju.

[..]”

- 7 Ārvalstnieku likuma, kurā grozījumi ir izdarīti ar 2012. gada 18. jūnija *lov nr. 567* (Likums Nr. 567), 9.c panta 1. punkta pirmajā teikumā ir noteikts:

“Pēc pieteikuma iesniegšanas ārvalstniekam var tikt izsniegta uzturēšanās atļauja, ja par to liecina īpaši svarīgi iemesli, kas tostarp ir saistīti ar ģimenes vienotību, kā arī gadījumā, ja ārzemnieks ir jaunāks par 18 gadiem, ar bērna labklājību.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 8 B ir Turcijas pilsonis, kas dzimis 1994. gada 5. augustā Turcijā. 2012. gada 31. janvārī viņš *Udlændingestyrelsen* (Ārvalstnieku iestāde, Dānija) iesniedza pieteikumu uzturēšanās atļaujas saņemšanai Dānijā ģimenes atkalapvienošanās nolūkā ar savu tēvu F, kas ir darba ņēmējs – Turcijas pilsonis, kurš likumīgi dzīvo šajā dalībvalstī kopš 2003. gada 13. oktobra.

- 9 Ar 2012. gada 6. novembra lēmumu Ārvalstnieku iestāde noraidīja šo pieteikumu, pamatojoties uz Ārvalstnieku likuma 9. panta 1. punkta 2) apakšpunktu un 9.c panta 1. punkta pirmo teikumu, tā iemesla dēļ, ka B, kas pieteikuma iesniegšanas dienā bija vecāks par 15 gadiem, neesot pierādījis, ka pastāv īpaši svarīgi iemesli attiecībā it īpaši uz ģimenes vienotību un bērna labklājību, kas pamato uzturēšanās atļaujas izsniegšanu viņam, piemērot šo tiesību normu.
- 10 2017. gada 5. janvārī B šo lēmumu pārsūdzēja *Udlændinge- og Integrationsministeriet* (Ārvalstnieku un integrācijas lietu ministrija, Dānija), kas ar 2017. gada 30. janvāra lēmumu nosūtīja šo pārsūdzību Ārvalstnieku iestādei, lūdzot to izvērtēt, vai B var izmantot uzturēšanās tiesības, pamatojoties uz Lēmumu Nr. 1/80.
- 11 Ar 2017. gada 5. jūlija lēmumu Ārvalstnieku iestāde, pamatojoties uz 2014. gada 10. jūlija spriedumu *Dogan* (C-138/13, EU:C:2014:2066), uzskatīja, ka B iesniegtais pieteikums nav jāizskata no jauna.
- 12 B pārsūdzēja šo lēmumu *Udlændingenævnet* (Ārvalstnieku lietu apelācijas padome, Dānija). Ar 2018. gada 15. janvāra lēmumu šī padome apstiprināja Ārvalstnieku iestādes 2017. gada 5. jūlija lēmumu.
- 13 2017. gada 5. janvārī B cēla *Københavns Byret* (Kopenhāģenas pilsētas tiesa, Dānija) prasību, kas ir vērsta uz to, lai Ārvalstnieku iestādei tiktu uzdots atzīt viņam uzturēšanās tiesības Dānijā, piemērojot Savienības tiesības. 2017. gada 15. decembrī šī tiesa nosūtīja lietu *Østre Landsret* (Austrumu reģiona apelācijas tiesa, Dānija), jo saskaņā ar valsts tiesībām pirmās instances tiesas var nosūtīt apelācijas tiesām lietas, kurās ir izvirzīti principiāli jautājumi, lai tās lemtu pirmajā instancē.
- 14 Iesniedzējtiesa, kura – tāpat kā pamatlietas dalībnieki – pamatojas uz principu, ka Ārvalstnieku likuma 9. panta 1. punkta 2) apakšpunktā paredzētais vecuma ierobežojums, kas 2004. gada laikā tika samazināts no 18 līdz 15 gadiem, ir “jauns ierobežojums” Lēmuma Nr. 1/80 13. panta izpratnē, būtībā jautā, vai šāds ierobežojums var tikt attaisnots ar primāru vispārējo interešu apsvērumu, uz kuru atsaucas Ārvalstnieku lietu apelācijas padome, proti, apsvērumu nodrošināt trešo valstu valstspiederīgo sekmīgu integrāciju.
- 15 Šajā ziņā šī tiesa uzskata, pirmkārt, ka nosacījums saistībā ar vecuma ierobežojumu var labvēlīgi ietekmēt bērna integrāciju dalībvalstī. Proti, apstākļi, ka bērns ierodas Dānijā cik vien iespējams jaunākā vecumā, veicinot viņa integrāciju šajā dalībvalstī, jo viņš tajā pavadot lielāko daļu savas bērnības un veicot lielāko daļu savu mācību un izglītības.
- 16 Otrkārt, minētā tiesa norāda, ka Ārvalstnieku likuma 9. panta 1. punkta 2) apakšpunkts esot jālasa kopsakarā ar šī likuma 9.c panta 1. punkta pirmo teikumu. No tā izrietot, ka minētā likuma 9. panta 1. punkta 2) apakšpunktā paredzētais vecuma ierobežojums nav absolūts nosacījums, jo uzturēšanās atļauju bērnam, kas ir jaunāks par 18 gadiem, vēl var izsniegt, pamatojoties uz šī paša likuma 9.c panta 1. punkta pirmo teikumu, ar nosacījumu, ka par to liecina īpaši svarīgi iemesli, kas it īpaši ir saistīti ar ģimenes vienotību un bērna labklājību.

- 17 Šādos apstākļos *Østre Landsret* (Austrumu reģiona apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai ar [Lēmuma Nr. 1/80] 13. pantu netiek pieļauts ieviest un piemērot jaunu valsts pasākumu, saskaņā ar kuru uz ekonomiski aktīva Turcijas pilsoņa, kurš likumīgi uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, un viņa bērna, kurš ir vecāks par 15 gadiem, ģimenes atkalapvienošanās ir attiecināts nosacījums par to, ka atkalapvienošanās atbalsta īpaši svarīgi iemesli, kas tostarp ir saistīti ar ģimenes vienotību un bērna labklājību?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 18 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Lēmuma Nr. 1/80 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts pasākums, ar ko no 18 līdz 15 gadiem tiek samazināts maksimālais vecums, līdz kuram darba ņēmēja Turcijas pilsoņa, kas likumīgi uzturas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, bērns var iesniegt pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanās, ir “jauns ierobežojums” šīs tiesību normas izpratnē, un, ja tas tā ir, vai šāds pasākums var tikt pamatots ar mērķi nodrošināt attiecīgo trešo valstu pilsoņu sekmīgu integrāciju.
- 19 Ir jāatgādina, ka Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā paredzētā “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzula vispārīgi aizliedz ieviest jebkādu jaunu valsts pasākumu, kura mērķis vai sekas būtu tādas, ka Turcijas pilsoņa iespēja izmantot darba ņēmēju brīvu pārvietošanos valsts teritorijā tiktu pakārtota nosacījumiem, kas ir ierobežojošāki par tiem, kuri bija piemērojami Lēmuma Nr. 1/80 attiecīgajā dalībvalstī spēkā stāšanās datumā (spriedums, 2019. gada 10. jūlijs, A, C-89/18, EU:C:2019:580, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 20 It īpaši no pastāvīgās judikatūras izriet, ka tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru attiecīgajā dalībvalstī likumīgi dzīvojošu darba ņēmēju Turcijas pilsoņu ģimenes atkalapvienošanās nosacījumi ir pastiprināti salīdzinājumā ar nosacījumiem, kas bija piemērojami laikā, kad šajā dalībvalstī stājās spēkā Lēmums Nr. 1/80, ir “jauns ierobežojums” šā lēmuma 13. panta izpratnē šo darba ņēmēju Turcijas pilsoņu iespējai izmantot darba ņēmēju brīvu pārvietošanos minētajā dalībvalstī (spriedums, 2019. gada 10. jūlijs, A, C-89/18, EU:C:2019:580, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 21 Šajā lietā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka Ārvalstnieku likuma 9. panta 1. punkta 2) apakšpunkts, ar kuru no 18 līdz 15 gadiem tika samazināts vecuma ierobežojums tam, lai nepilngadīgi bērni varētu lūgt ģimenes atkalapvienošanās, tika ieviests pēc Lēmuma Nr. 1/80 spēkā stāšanās Dānijā datuma un ka ģimenes apvienošanās jomā ar to tika pastiprināti nosacījumi, kas reglamentē Turcijas pilsoņu, kuri likumīgi dzīvo šajā dalībvalstī, bērnu pirmreizējo ieceļošanu Dānijas teritorijā salīdzinājumā ar nosacījumiem, kas bija piemērojami Lēmuma Nr. 1/80 stāšanās spēkā minētajā dalībvalstī laikā.
- 22 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka tāds valsts pasākums kā tas, kas tiek aplūkots pamatlietā, ir “jauns ierobežojums” Lēmuma Nr. 1/80 13. panta izpratnē.
- 23 Ir jāatgādina, ka šāds ierobežojums ir aizliegts, izņemot, ja tas ietilpst Lēmuma Nr. 1/80 14. pantā minētajos ierobežojumos vai arī ja tas ir attaisnots ar primāru vispārējo interešu apsvērumu, ir piemērots, lai nodrošinātu likumīga nosprausta mērķa sasniegšanu, un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai (spriedums, 2019. gada 10. jūlijs, A, C-89/18, EU:C:2019:580, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 24 Šajā ziņā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkotais valsts pasākums neietilpst Lēmuma Nr. 1/80 14. pantā norādītajos ierobežojumos.
- 25 Savukārt no šiem lietas materiāliem izriet, ka šī pasākuma mērķis būtībā ir nodrošināt trešo valstu valstspiederīgo sekmīgu integrāciju Dānijā.
- 26 Tiesa ir jau nospriedusi, ka šāds mērķis var būt primārs vispārējo interešu apsvērums Lēmuma Nr. 1/80 13. panta izpratnē (spriedums, 2019. gada 10. jūlijs, A, C-89/18, EU:C:2019:580, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 27 Līdz ar to ir jāpārbauda, vai tāds valsts pasākums kā tas, kurš tiek aplūkots pamatlietā un ar kuru tiek ierobežota nepilngadīgu bērnu, kas ir vecāki par 15 gadiem, ģimenes atkalapvienošanās, ir piemērots, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai.
- 28 Pirmkārt, runājot par šāda pasākuma piemērotību, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka pamatlietā aplūkojamā valsts pasākuma mērķis ir ņemt vērā nepilngadīgu bērnu, kuri vēlas izmantot ģimenes atkalapvienošanās, integrācijas iespējas. Šajā ziņā Tiesa jau ir precizējusi, ka vecums ir viens no faktoriem, kas raksturo bērna personisko situāciju un kam var būt ietekme uz viņa integrāciju attiecīgajā dalībvalstī (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 12. aprīlis, *Genc*, C-561/14, EU:C:2016:247, 61. punkts). Proti, bērnu integrācija uzņēmējā dalībvalstī tiek veicināta, ja viņi šajā dalībvalstī ierodas jau ļoti agrā vecumā. Šāds apstāklis tostarp ļauj attiecīgajiem bērniem apmeklēt skolu minētajā dalībvalstī, kā arī iegūt savai integrācijai būtiskas valodu zināšanas.
- 29 Turklāt ir jānorāda, ka pats Savienības likumdevējs Direktīvā 2003/86 ir paredzējis dalībvalstīm iespēju ierobežot noteiktu vecumu sasniegušu nepilngadīgu bērnu ģimenes atkalapvienošanās. Lai gan šī direktīva nav piemērojama Dānijā, kā uz konteksta elementu ir jānorāda uz minētās direktīvas 4. panta 6. punktu, kurā ir paredzēts, ka dalībvalstis var pieprasīt, ka pieteikumi par ģimenes atkalapvienošanās ar nepilngadīgiem bērniem ir iesniedzami pirms 15 gadu vecuma sasniegšanas.
- 30 Līdz ar to ir jāuzskata, ka tāds valsts pasākums kā tas, kas tiek aplūkots pamatlietā, ir piemērots izvirzītā mērķa sasniegšanas nodrošināšanai.
- 31 Otrkārt, attiecībā uz tāda vecuma nosacījuma kā tas, kas ir paredzēts Ārvalstnieku likuma 9. panta 1. punkta 2) apakšpunktā, samērīgumu ir jānorāda, ka Dānijas tiesībās ir paredzēti izņēmumi no šīs tiesību normas piemērošanas.
- 32 Proti, iesniedzējtiesa norāda, ka Ārvalstnieku likuma 9.c panta 1. punkta pirmais teikums, saskaņā ar kuru ārvalstniekam var tikt izsniegta uzturēšanās atļauja, ja par to liecina īpaši svarīgi iemesli, kas ir saistīti tostarp ar ģimenes vienotību un, ja ārvalstnieks ir jaunāks par 18 gadiem, ar bērna labklājību, ir piemērojams, ja nepilngadīgam bērnam nevar tikt izsniegta uzturēšanās atļauja, pamatojoties uz šī likuma 9. panta 1. punkta 2) apakšpunktu.
- 33 Tādējādi nepilngadīgam bērnam, kas ir vecāks par 15 gadiem, vēl varētu tikt izsniegta uzturēšanās atļauja, ja to attaisno iemesli saistībā ar ģimenes vienotību vai bērna labklājību. Tādējādi kompetentajam valsts iestādēm būtu pienākums individuāli izvērtēt bērna situāciju un katrā atsevišķā gadījumā ņemt vērā viņa intereses.

- 34 Turklāt no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka praksē bērniem, kas ir vecāki par 15 gadiem, ir izsniegtas daudzas uzturēšanās atļaujas, pamatojoties uz Likuma par ārvalstniekiem 9.c panta 1. punkta pirmo teikumu. Tātad nešķiet, ka pastāvētu administratīvā prakse sistemātiski noraidīt šos pieteikumus par ģimenes atkalapvienošanos.
- 35 Šādos apstākļos nav konstatējams, ka pamatlietā aplūkojamais valsts pasākums pārsniegtu to, kas ir nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai, tomēr galu galā tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 36 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Lēmuma Nr. 1/80 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts pasākums, ar ko no 18 līdz 15 gadiem tiek samazināts maksimālais vecums, līdz kuram darba ņēmēja Turcijas pilsoņa, kas likumīgi uzturas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, bērns var iesniegt pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos, ir “jauns ierobežojums” šīs tiesību normas izpratnē. Tomēr šāds ierobežojums var tikt attaisnots ar mērķi nodrošināt attiecīgo trešo valstu pilsoņu sekmīgu integrāciju, ja vien tā īstenošanas kārtība nepārsniedz to, kas ir nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 37 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Asociācijas padomes Lēmuma Nr. 1/80 (1980. gada 19. septembris) par Eiropas Ekonomikas kopienas un Turcijas asociācijas attīstību 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts pasākums, ar ko no 18 līdz 15 gadiem tiek samazināts maksimālais vecums, līdz kuram darba ņēmēja Turcijas pilsoņa, kas likumīgi uzturas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, bērns var iesniegt pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos, ir “jauns ierobežojums” šīs tiesību normas izpratnē. Tomēr šāds ierobežojums var tikt attaisnots ar mērķi nodrošināt attiecīgo trešo valstu pilsoņu sekmīgu integrāciju, ja vien tā īstenošanas kārtība nepārsniedz to, kas ir nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai.

[Paraksti]